

Arkeologen

Nyhetsbrev från Institutionen för arkeologi
Göteborgs Universitet

Årg. 2 Nr. 2 April 1996



Ur innehållet:

They "gotta" be kidding!

UV-arkeologi vid museerna i Jönköpings resp Älvsborgs län
Arkeologiska ursprungsmyter

Arkeologen

Innehåll Nr. 2/96

Nyhetsbrevet Arkeologen utges av Institutionen för arkeologi vid Göteborgs Universitet. Arkeologen utkommer med sex nummer per år (3 nr. per termin) och har som uppgift att spegla den västsvenska arkeologiska verksamheten. Prenumerationspris är 50:- per år. Närmare anvisningar för prenumeration lämnas på sista sidan!

Postadress:

Göteborgs Universitet
Institutionen för arkeologi
S-412 98 Göteborg
Tel: 031/7734614
Fax: 031/7735290
ISSN 1400-4879

Gatuadress: Olof Wijksgatan 6

Ansvarig utgivare:
Kristian Kristiansen

Redaktör detta nummer:
Staffan Anberg

Manusstopp:

Nr. 3/96. 25/5	Utgivning 5/6
Nr. 4/96. 30/8	Utgivning 15/9
Nr. 5/96. 15/10	Utgivning 30/10
Nr. 6/96. 30/11	Utgivning 15/12

Omslagsbilden är en detalj av en bild hämtad ur Olaus Magnus *Historia om de nordiska folken*

Från redaktionen...3

They "gotta" be kidding! Av Lou Schmitt...4

Den arkeologiska verksamheten i Jönköpings län. Av Ann-Marie Nordmann...7

Forsknings- och uppdragsverksamhet på Lödöse museum. Av Peter Nissen...11

En beskrivning av Arkeologiska ursprungsmyter eller Historier om arkeologins historia. Av Ola W Jensen ...12

Dessutom: Konferenser och symposier...29, Stipendier...30, Gästföreläsare...31, Kalendarium doktorandseminariet...32, Ventilation av licentiat-uppsats...32, Meddelanden...33, Adresser till personal på institutionen för arkeologi...34, Anvisningar för prenumeration...37

Från redaktionen

Här kommer nu äntligen nr 2 1996. Vi får i detta nummer en inblick i sk trädgård-arkeologi, ett i Sverige föga utforskat forskningsfält. Vidare presenterar läns museerna i Jönköpings resp Älvsborgs län sin fält-arkeologiska verksamhet. I en längre uppsats behandlas arkeologihistoria, ett flitigt debatterat ämne, inte minst på senare år. Sedvanlig information följer på slutet. Påpekas bör dock att full ajourhållning av stipendier, symposier etc inte är möjlig, då

hade tidsskriften behövt komma ut minst en gång per månad. Även ändringar i doktorandseminariet liksom inplanering av gästföreläsare sker ibland med kort varsel. Bidrag till nästkommande nummer skickas på diskett, helst Word 6.0 för PC eller tidigare version. Bifoga också en utskrift. Observera att manusstopp för nr 3 är framflyttat.

They "gotta" be kidding!

Lou Schmitt

During a term of temporary employment at Mölndals Museum, the present author was asked to conduct an archaeological excavation in the old kitchen garden of Gunnebo manor. I immediately ascertained that they had asked the wrong individual; they just had to be kidding! How can a prehistorian possibly be interested in anything that took place 200 years ago?

Putting aside my scepticism, I soon learned, that garden archaeology was a "new" concept in Sweden, but an "old" tradition in England. This being the case, prompted me to reconsider the archaeological aspects of the project; in short, if we already knew, why would we need to dig? Since we knew very little about the kitchen garden at Gunnebo, we decided to dig.

Background and purpose

Although Gunnebo dates back to the 14th century, it is only the end of the 18th century that was the focus of our investigation. The manor at Gunnebo was completed in 1796, and was the summer residence of Mr. & Mrs. John Hall. Both the manor and "other" auxiliary buildings on the grounds of the manor, were designed by Carlberg, a prominent architect from Göteborg.

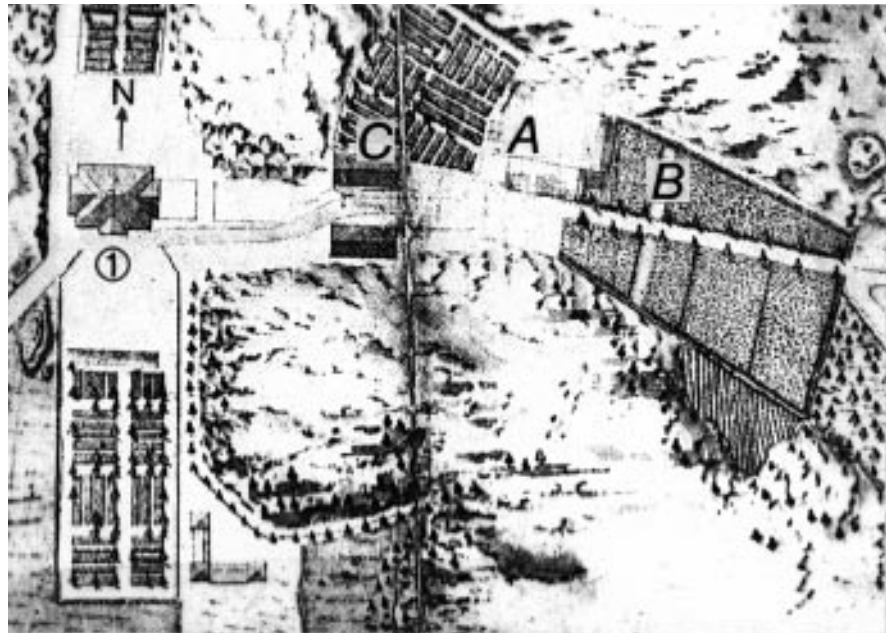
In conjunction with an ongoing restorations project, our job was to locate, and define, "other auxiliary buildings" in the old kitchen garden. Some of these

buildings were known to have existed; others were uncertain due to discrepancies within 18/19th century sources of documentation. In short, we were to prove, or disprove, the validity of former drawings in order to substantiate the creditability of newly designed buildings (a café and greenhouse).

Digging in the garden

Since the entire area of interest exceeds 4,000 sq.m., three work areas were designated; "A", "B" & "C"(fig.1). Within these three areas, 13 trenches and 26 meter squares were implemented and account for 5% of the total area. All in all, 120 cubic meters of topsoil, sand and clayey sand were removed. In terms of cultural debris (artifacts), this removal produced c. 10,000 items with a total weight of c. 80 kg. In general, stratigraphical sequences were only seen in one particular area (area "A" where a house once stood), otherwise, the entire area had been leveled off with secondary "fill material". Indeed, this observation is supported by the recovery of 20th century artifacts such as a commemorative plate from 1915, which was found at a considerable depth in the old greenhouse. Artifacts from the house, that has already been mentioned, are of a somewhat older "vintage" and include items such as clay pipe fragments and a 18th century toothbrush, made of either horn or bone. Area "C" is where the north wing

Fig. 1. Areas of investigation (A, B, C) mentioned in the text. 1 represents Gunnebo manor. After H. Liedin 1786



once stood; evidence of a major fire is present in the form of melted bottles and various pieces of glass. In addition, a significant deposition of intentionally broken East Indian porcelain was found in the cellar of this building (5,600 pieces at 18.5 kg; dating to c. 1750).

Results of the investigation

1,700 man hours, provided for by 11 individuals, during a six month period, is a significant labour input. Consequently, garden archaeology seems to be a time consuming enterprise. Naturally, such a statement must be juxtaposed with the value of the information that was gained. This information can be compiled as follows:

1. Carlberg's plans, pertaining to the kitchen garden area, were not realized; instead, older buildings, that were already present, were utilized.
2. Construction features in area "A", represent the cellar foundation and

drainage system of Carl Coopmans house from 1765.

3. An extensive fire did occur in the north wing (this has been suggested in the literature).
4. The greenhouse, on an artificial terrace to the east of the kitchen garden, was built sometime between 1787 and 1809, and remained in use until the first half of the 20th century.
5. During a late phase of the greenhouse (20th C.), four rooms may have been present.
6. From the Carlberg phase of the greenhouse (19th C.), only the outer walls and the smoke channel remain in place.
7. The greenhouse had a subterranean floor.
8. The original greenhouse was 5.50x15.0 m.

It is difficult to assess the intrinsic value of our eight observations; it depends upon how one evaluates the goals of the entire project.

Garden archaeology - from an anthropological point of view

When considering the "value" of garden archaeology, one must ask WHO is establishing the value, and WHY. Archaeologists, as "ghost writers", usually concern themselves with prehistory; that is to say, before people wrote down what they thought they actually did. In this regard, our writings are simply modern interpretations of past human behaviour and, at times, even thought. The "value" of our interpretations remain within an intellectual framework; in brief, "value" is relative to the academic utility of the interpretation. This is not the case in regards to garden archaeology.

Questions, pertaining to 19th century gardens, derive from historical facts - "the written word" - sort of speak. The archaeologists job is simply to prove, or

disprove, known facts. "Value", in this case, is relative to actual- and very real-goals. Putting it bluntly, it's not academic; it is business as usual.

Accordingly, garden archaeology differs from archaeology that addresses prehistory; the difference, however, is strictly academic. For example, what have we learned- about human behaviour and/ or thought- from the 18.5 kg. of East Indian porcelain mentioned earlier? Most certainly, these are questions that merit intellectual ponderations; the size of the greenhouse, does not. However, this is not as to say, that garden archaeology should not be taken seriously. Quite to the contrary, it has an important role to play in regards to local ethnology; indeed, it can be seen as a local variant of ethno-archaeology.

Den arkeologiska verksamheten i Jönköpings län

Ann-Marie Nordman

Lite historik

Jönköpings län har en synnerligen rik antikvarisk topografisk litteratur. Ett av de äldsta materialen härrör från 1600-talets början då J Bureus avbildade ett flertal runstenar från länet. De äldsta kända arkeologiska utgrävningsiakttagelserna från länet är från 1810-talet. På 1870-talet initierades den arkeologiska utgrävningsverksamheten av amatörarkeologer, bl a pastor Palmgren från Nässjö, som undersökte ett trettiotal högar och rösen med hållkistor inom loppet av några få år. Vid sekelskiftet grundades Norra Smålands Fornminnesförening av bl a ingenjör Algot Friberg som sedermera tog initiativ till ett museum vars efterföljare läns museet är.

Under 1900-talet fortsatte den arkeologiska undersökningsverksamheten både under amatörers och yrkesarkeologers ledning. Under åren 1903-1914 undersökte konduktören och fornforskaren F J E Eneström ca 160 högar i länets södra och sydvästra delar, ofta handlade det om räddningsgrävningar på uppdrag av riksantikvarien. Algot Friberg genomförde flera undersökningar på Visingsö mellan 1895 och 1920-talet.

Så småningom började yrkesarkeologerna etablera sig i länet. Knut Kjellmark grävde ut flera rösen med hållkistor på 1920-talet. Under 30-talet kom läns museets utgrävningsverksamhet igång och

landsantikvarie Egil Lönnberg genomförde ett stort antal undersökningar på 1930 och -40-talen. I början av 1950-talet fick läns museet en fast amanuens tjänst och den första innehavaren av tjänsten var fil. dr Stig Stenström som även genomförde enstaka arkeologiska undersökningar i länet under sin tjänstperiod. Under 1960-talet ökade antalet undersökningar i länet (både läns museets och Riksantikvarieämbetets) successivt. På 1970-talet genomfördes en av de mera sensationella undersökningarna i länet när Anders Whilborg ledde utgrävningarna av Sagaholmshögen på ett industriområde i Jönköping - en bronsåldershög där den yttre kantkedjan bestod av snedställda flata stenhällar varav en del bar ristningar. Under 1980-talet präglades verksamheten av stadsgrävningar i länets två medeltida städer; Jönköping och Eksjö. Först mot slutet av årtiondet började man åter gräva på landsbygden i större skala; bl a vid Jönköpings flygplats där sammanlagt 150 000 m² totalavbanades 1987-1990 i samband med undersökningar av järnframställningslokaler.

Mot slutet av 1980-talet ökade vägbyggandet i länet markant och under första hälften av 1990-talet var Vägverket den största enskilda uppdragsgivaren för arkeologiska uppdrag. Samtidigt med ökande vägbyggandet började man til-

lämpa den nya kulturminneslagen och vi började göra arkeologiska utredningar inför större exploateringsprojekt. På senare år har ytterligare en ny uppdragsform, kulturhistorisk förstudie, blivit aktuell. Förstudien är inte reglerad i lagen om kulturminnen utan det är en för exploatören frivillig form av utredning som görs innan den egentliga arkeologiska utredningen för att visa ett områdes kulturvärden. 1994 utgjorde antalet utredningar och kulturhistoriska förstudier 60 % av våra uppdrag.

Om museets organisation

Länsmuseets organisation är uppdelad i fyra avdelningar; Media, Dokumentation, Kulturmiljövård och Administration. Arkeologerna finns inom kulturmiljövårdssavdelningen tillsammans med byggnadsvårdarna. Idag består den arkeologiska enheten av fyra arkeologer och en kulturgeograf. Alla är uppdragsfinansierade vilket medför bl a att våra möjligheter att delta i museets övriga verksamhet är begränsade. Samma gäller möjligheterna att bedriva forskning inom tjänsten.

På uppdrag ordnar vi sommarkurser i samarbete med Visingsö Folkhögskola under temat "Att läsa kulturlandskapet". Bland lärare finns en arkeolog, en kulturgeograf och en byggnadsvårdare från kulturmiljöavdelningen. I vår ska vi även ordna en arkeologikurs med inriktning på Jönköpingsområdets historia från forntid till nutid i samarbete med Medborgarskolan.

Forskning och andra specialprojekt

Människa och miljö på det småländska höglandet under 6 000 år

1991 påbörjades ett forskningsprojekt i samarbete med Kwartärgeologiska Institutionen i Lund med syfte att belysa kulturlandskapets förändring i ett långt perspektiv på det småländska höglandet. Utgångspunkten har varit museets exploateringsgrävningar av fossil åkermark i samband med om- och nybyggnation av rv 31 mellan Jönköping och Nässjö. Man har jämfört en marginalbygd på den småländska höjdplatån med ett centralbygd i Vätternbygdens gränsområde. Ett antal provtagningar och utgrävningar har genomförts, artiklar har skrivits och en doktorsavhandling har lagts fram under våren av Per Lagerås, Kwartärgeologiska institutionen: "Vegetation and land-use in the Småland Uplands, southern Sweden, during the last 6000 years"(Lund 1996). Projektet kommer att avslutas i år.

Bronsålder i södra Vätterbygden

Ett nytt forskningsprojekt planeras med utgångspunkt i fornlämningarna i Vätterns botten utanför Huskvarna. Under 1995 hittade dykare ett svärd och en bronshalsring på 4-5 meters djup. I samma område hade man redan på 60-talet påträffat ett svärd och en holkyxa samt torvlager, träkonstruktioner etc. Dessa fynd aktualiserade i första hand frågan om R-markering av Huskvarnaviken. Nu planerar vi tillsammans med marinarkeologer från UV-Mitt kartering av hela viken. Syftet är, förutom att primärt avgränsa fornlämningsområdet, även att belysa förutsättningarna för ett eventuellt forskningsprojekt kring Huskvarnaviken, som en del i ett större projekt om bebyggelseutvecklingen i Jönköpingstrakten.

Stenålder i Anderstorp, Gislaved

Under åren 1990-1994 genomfördes en räddningsgrävning av en mesolitisk boplatz söder om Anderstorps motorbana. Boplatsen upptäcktes av hembygdsföreningens ordförande i samband med en vårutflykt med familjen. Fem trindyxor och flera flintavslag påträffades i en sandtäkt. Länsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet och Gislaveds kommun bekostade undersökningen som leddes av en arkeolog från länsmuseum och arbetstyrkan bestod av frivilliga.

Bland övriga projekt som berör länet kan nämnas Sydöstra Götalands sten- och bronsålder, ett gammalt 70-talsprojekt som håller på att väckas till liv igen samt ett pågående projekt som handlar om järnframställningens historia i Småland.

Om kontaktnät

Länsmuseumets arkeologer har regelbundna kontakter med övriga småländska läns-
museer; Kalmar och Smålands museum i Växjö. Varje år ordnas minst en träff där vi diskuterar gemensamma frågor. Just nu pågår en 5 poängs universitetskurs i arkeologisk metod och teori där lärarna kommer från Arkeologiska institutionen i Lund. Kursen är specialkomponerad för oss fältarkeologer som hållit på ett antal år och kanske tappat kontakten med universiteten och framförallt dom senaste rönerna inom arkeologisk teori och metod.

Om uppdragsverksamheten och framtiden

Under de senaste två åren har vi märkt en minskning av exploateringar i länet. Nya

vägprojekt har inte tillkommit under de senaste åren och flera gamla ligger på is. Senaste nyheten är att rv 40 mot Göteborg inte skulle byggas om till motorväg i Jönköpings län. Där har vi annars räknat med fortsatta utredningsschaktningar under sommaren. Men Vägverket i Jönköping har inte gett upp hoppet ännu, så vi fortsätter att planera för schaktningar åtminstone längs etappen närmast Jönköping. I samband med rv 40-projektet började vi samarbetet med UV-Väst där vi har haft gemensamma samrådsmöten.

Den arkeologiska verksamheten har ändrat karaktär under 90-talet från att i huvudsak ha sysslat med undersökningar, enstaka besiktningar, föreläsningar och kurser till att medverka i allt större grad vid förarbete inför exploateringar. Förstudierna och utredningarna har blivit en allt viktigare del av den arkeologiska verksamheten i länet. Idag krävs en helhetssyn av kulturmiljön. Det räcker inte längre med att ha ett antal arkeologer resp byggnadsvårdare på ett länsmuseum utan idag måste alla vara kulturmiljövårdare i ett bredare perspektiv. För att informera beslutsfattarna inom kommunerna om kulturmiljöavdelningens arbete ordnade vi i slutet av februari informationsdagar för länets alla kommuner. Inbjunda var medlemmar i bl a byggnads-, miljö- och kulturnämnder. Syftet var att informera om kulturmiljöavdelningens verksamhet i stort, och att sälja vårt kunnande i synnerhet. Ett av programpunkterna handlade om förstudieinstrumentets fördelar i samhällsplaneringen. Mötet har redan resulterat i beställningar av kulturhistoriska förstudier.

I dagens prestationsfixerade samhälle

ställs allt högre krav på den enskilde tjänstemannen. Detta gäller även oss arkeologer. Vi ska ha ett helhetssyn som omfattar hela kulturlandskapet samtidigt som vi måste vara forskningsinriktade i detalj. Det ställs helt andra krav på oss nu än på 70- och 80-talen då flertalet av oss studerade

arkeologi. Denna snedsits är svår att rätta till inom exploateringsgrävningarnas snäva ekonomiska ramar. Då är det mycket värdefullt att kunna delta i olika kontaktnät som tex Arkeologi i Västsverige, RÅDA-träffarna, Smålandsarkeologerna etc.

Forsknings- och uppdragsverksamhet på Lödöse museum

Peter Nissen

Lödöse museum är Älvsborgs länmusei avdelning för arkeologi

Akuella större projekt är under 1996 **Vitteneprojektet** som löper planerligt med avsökning med metalldetektorer på platsen. Projektbeskrivning utarbetas och medel till det hela söks i en rad fonder. Ulf Viking, Lödöse museum är projektansvarig. Projektet genomförs i samarbete med Göteborgs universitet, Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska museum.

Äskekärrsprojektet fortsätter. Projektbeskrivning utarbetas till hösten -96. Medel söks sedan ur externa fonder. Leif Johansson, Lödöse museum är projektledare. Projektet genomförs i samarbete med Göteborgs universitet, Västsvenska konservatorsateljén och Göteborgs stadsmuseum.

Uppdragsarkeologin vid Lödöse museum genomförs i samarbete med UV-väst. Mindre uppdrag genomförs dessutom i Lödöse samhälle.

Övrig uppdragsverksamhet består av "allmän fornvård", kulturlandskapsanalyser, skyltning av fornlämningar (ett speciellt skyltprojekt), kyrkoarkeologi och murverksdokumentationer.

Konsultverksamhet genomförs då det gäller kulturmiljövård, gentemot kommuner, Vägverket och Banverket.

Allmän service ges åt kommuner och länsstyrelsen. Detta arbete kan resultera i uppdrag.

En beskrivning av Arkeologiska ursprungsmyter eller Historier om arkeologins historia

Ola W. Jensen

INLEDNING

”Vetenskapsteori utan vetenskapshistoria är tom; vetenskapshistoria utan vetenskapsteori är blind” (Lakatos 1974, ur Nilson 1984: 105).

Intresset för arkeologins historia har sedan början på 80-talet fått ett massivt uppsving, vilket inte minst märks i det ökade antalet artiklar och böcker om ämnet. Förklaringen på denna expansion läggs inte allt för sällan på den postmoderna (-strukturalistiska) influensen inom arkeologin. Men, vilket Trigger mycket riktigt påpekar, detta är långt ifrån hela sanningen eftersom arkeologisk historiografi fanns redan innan det postmoderna tänkandet etablerades (1994:114). Dessutom är långtifrån all historiografi som skrivs idag av postmodern karaktär. Vad beror då denna expansion på, och vad har den haft för roll (-er) under årens lopp? Det är frågor som dessa som ligger till grund för denna artikel. Jag tänkte emellertid inte nöja mig med en deskriptiv studie utan även försökt att höja abstraktionsnivån något i denna metahistoriografiska diskussion*. Det är nämligen min fullständiga

övertygelse att arkeologihistoria i grund och botten inte handlar om arkeologins historia *per se* utan snarare om dagens arkeologi. Eller som den italienske historiefilosofen Croce en gång skrev nämligen att all historieskrivning grundar sig i att belysa aktuella problem vilket naturligtvis innebär att den enbart kan betraktas som en samtidsprodukt och att den därmed endast belyser samtida värderingar (Nordin 1981:69). Enligt min bedömning handlar skrivandet på ytan om författarens egen explicita förklaring på ämnets förflutna. Under denna har jag funnit olika kunskapsintressen som sällan eller aldrig poängteras. På en tredje nivå återfinns historiografins fundamentala förutsättning - dess identitetsskapande och legitimerande roll.

OLIKA ARKEOLOGIHISTORIER

Hur man presenterar arkeologins historia är naturligtvis beroende av *varför* man vill skriva den. Inom den arkeologiska historiografien kan man därför isolera tre stycken olika former (se Olsen & Svestad 1994, Gillberg 1995:20). Jag har låtit kalla dem för *traditionell*-, *kritisk*- och *epistemisk*

historiografi, där den kritiska representeras av två stycken underavdelningar. Faran vid en sådan etikettering är naturligtvis att man till varje pris vill hitta en underliggande mening i texten för att på så vis kunna pressa in dem i något utav facken. Fördelen blir emellertid att de blir lättare att hantera för att därmed kunna hitta eventuella tendenser inom ämnet. Väl medveten om dessa risker kastar jag mig nu in i historiografins fascinerande värld!

Traditionell - internalistisk historiografi

Det kanske mest traditionella och vanligaste sättet att presentera arkeologins historia på har varit att redovisa enskilda individer och deras prestationer**. Denna subjektcentrerade historiografi poängterar tre fenomen som varit viktiga för disciplinens framväxt, nämligen; *genier*, *kunskaps-evolution* och *kontinuitet* (Brattli & Svestad 1991:107). Betoningen av dessa tre karaktärsdrag varierar naturligtvis avsevärt mellan olika författare. Vad som är mest frekvent är emellertid fixeringen vid subjektet men även kontinuiteten i disciplinens tillblivelse. Det är emellertid blindheten för arkeologins intima förhållande med det övriga, ”externa” samhället och deras epicentriska syn som kanske mest förenar dem. Deras framställningsform är dessutom oftast deskriptiv i ett försök att framstå som värderingsfria och objektiva. Skillnader i ämnesval och infallsvinklar är naturligtvis mycket stor, vilket gör denna grupp till en högst nyanserad och mycket brokig skara. Det finns dem som betonar teoretiska förändringar på

ett nationellt/regionalt plan (se ex. Bulkin, m.fl.. 1982, Moberg 1981, Myhre 1991, Klindt-Jensen 1975, 1981, Klejnstrup-Jensen 1978, Malmer 1993), eller inom ett specifikt arkeologiskt forskarområde (ex. Helliksen 1993, Storli 1993, Prescott 1994). Andra har som mål att studera olika metoder och deras framväxt som Gräslund (1981, 1987), när han tar sig an kronologins historia samtidigt som ytterligare andra väljer att ta ett helhetsgrepp på arkeologin. En god representant för det senare är G. Daniel (1975, 1981a,b), som man skulle kunna kalla för ”the Grand Old Man” inom dessa sammanhang.

För att återgå till de tre faktorer som anses som viktiga för arkeologins utveckling och framväxt kan vi konstatera att de arkeologer man väljer att presentera ofta blir framställda som personer med en osedvanlig stor begåvning vars arbeten banat vägen för en arkeologisk ”mognadsprocess”. Dessa ”geniers” fynd och upptäckter framställs som milstolpar inom arkeologins historia och tjänar ofta som nyckelsymboler innanför det arkeologiska medvetandet. Den epistemologiska koden är att kunskap ackumulerar (kunskapsevolutionism) och att arbetet med att tämja förhistorien utvecklat arkeologin till vad den idag har blivit via en sammanhängande och uppåtgående process. Tillsammans med det faktum att det empiriska materialet ökat har vi därför allt mer närmat oss den stora ”sanningen” bakom förhistorien. Det var alltså de ”rätta” idéerna av de likaledes ”rätta” personerna som segrade, eller som Chippindale uttrycker det; ”*The history of*

archaeology is the history of the ideas that have prevailed, the ideas that have been right in the long term..." (1989:33). Men även "misstagen" som har begåtts anses vara viktiga att ta hänsyn till. Glyn Daniel menar att "...without an historical perspective we can at the present day forget, at our peril, or even repeat, past errors" (1981:10), och att arkeologin inte bara skall ses som en promenadseger på sanningens väg, utan att den även kantas av "...false assumptions and forgery..." (ibid.:13). Vad denna sedelärande historiesyn har att lära är att det är av arkeologins framgångar vi har formats, men för att undvika framtida misstag måste vi lära av historiska dito!

Utifrån detta kunskapsackumulerande perspektiv ser man ofta till olika stadier av utveckling. Stiebling delar i sin bok in den arkeologiska utvecklingen i fyra stadier (1993:22ff.). Lika många kan även Willey & Sabloff utläsa för amerikanskt vidkommande (1974:17ff.), medan Sklenar för tjeckisk del har funnit hela fem stycken (1981). Emellertid är synen på arkeologins utveckling mer nyanserad än vad jag kanske gjort gällande. Vissa ser det som en jämn evolutionär process där kunskapen hela tiden växer. Andra betonar ett mer revolutionärt förhållande, ofta påverkade av T. Kuhns tankegångar som Binford & Sabloff (1982), där gamla teorier förkastas till förmån för nya (se mer utförligt Trigger 1989:4ff.). Vissa vill även betona skillnader av arkeologins utveckling mellan olika regioner och länder (ibid.).

Något förenklat kan man alltså sam-

manfatta detta traditionella synsätt på arkeologin som en linjär utveckling utifrån sin inre kraft med briljanta hjärnor som drivmotor. Främst intresserar man sig för "stora" arkeologer och deras upptäckter och tolkar oproblematiskt utifrån vår egen tids vetande och kunskapsplattform. Forskarsamhället är utifrån detta perspektiv autonomt, rationellt och utan någon större påverkan av sin samhälleliga kontext. Detta tolkningsperspektiv kallas för *internalism* (se Nilson 1984:110). Även fast inte alla helt förbiser det aktuella sociopolitiska och ideologiska klimatet så det är ändå individerna, kunskaps-evolutionismen och kontinuiteten som poängteras, och naturligtvis ligger den allmänna idén om mänsklig utveckling och dess förnuft som grund. Samma förklaringsgrund som till arkeologins framväxt möter vi även som förklaring till etablerandet av historiografin. Man menar helt enkelt att disciplinen inte förrän nu blivit "mogen" att söka sina rötter (se McVicar 1984:2), vilket innebär att disciplin-historia betraktas som en myndighetsprocess från ett juvenalt till ett moget stadie. Lägga märke till att arkeologin framställs som en kropp, en individ, som växer och mognar med åren. Med denna metafor utgör de stora arkeologerna och deras bedrifter så att säga frukten och bevisen för den arkeologiska metamorfosen mot en allt mognare ålder. Man kan undra när den blir gammal och senil?

Kritisk historiografi

Från och med 80-talet och framåt har ett

nytt historiografiskt synsätt på arkeologin växt fram. Eftersom även denna tradition är en ganska heterogen har jag valt att använda paraplybegreppet ”kritisk historiografi” ***, som avser ”...to study that ‘past’ as an element within the total context of time — social, economic, political and intellectual — and to discover why it took on its particular form.” (McVicar 1984:4). Denna tradition kan reduceras ned till två grupper med lite olika infallsvinklar. Dels de som betonar en extern samhällelig påverkan på arkeologin och den politiska och ideologiska användningen av förhistorien och således arkeologi. Denna grupp har jag valt att kalla för *kritisk externalistisk historiografi*. Dels finns det dem som mer ser till epistemologiska och diskursiva faktorer och dialektiska förhållanden mellan individ/forskare, disciplin och samhälle. Jag har valt att kalla detta perspektiv för *kritisk kontextuell historiografi*. Gemensamt för dem båda är att arkeologin sätts i ett större sociopolitiskt sammanhang, men även att man inte längre vill förstå arkeologin utifrån några enstaka glorifierade storheter och deras verk, eller som Mahler m.fl. uttrycker det; ”*Utover nogle mer eller mindre morsomme anekdoter af måske tvivlsom oprindelse opnår man kun ringe forståelse af arkæologiens udvikling, hvis man ser den som et resultat af enkelteindividens geniale tilstedevaerelse i det rette øjeblik. Derfor vil vi gripe fat i hovedtendenserne i arkæologien og deres baggrund i den almene samfundsmæssige udvikling.*” (1983:18). Fortfarande är det emellertid så

att man i stor utsträckning nyttjar samma material, dvs. personer, fynd etc. som den föregående traditionen för att presentera sina idéer (Gillberg 1995:20).

Kritisk - externalistisk historiografi

Att betrakta arkeologins idéer som utformade och främst ett resultat av det allmänna samhällsklimatet kallas för *externalism* (se Nilson 1984:106f). Forskarvärlden betraktas därför mer som ett resultat av och i grunden byggande på allmänna samhälleliga värderingar och sociala och politiska förhållanden. För arkeologiskt vidkommande finns det dem som mest betonar de sociala aspekterna som Nordbladh (1986) och Hudson (1984), dels dem som lägger mer vikt vid samtidens politiska förhållanden och dess påverkan på arkeologin (som ex. Kristiansen 1981 och Trigger 1989). Exempelvis så poängterar Kristiansen den agrara reformen, nationalismens framväxt och utvecklingsfilosofin som triggare för den danska arkeologins framväxt (1981:20f.). Dessutom kan man konstatera att arkeologin främst var ett ämne som sysselsatte de högre ekonomiska skikten inom samhället. Enligt den traditionella tolkningen var ju arkeologin i huvudsak en interdisciplinär angelägenhet, vilket samtidigt legitimerade en neutral, opolitisk och värderingsfri forskning. Utifrån ett externalistiskt perspektiv kan naturligtvis inte detta var fallet varför många betraktar den förhistoriska användningen, och därmed arkeologins ursprung, som ett borgarklassens hjälpmedel för att legitimera och repro-

ducera sin ideologi (McGuire 1992:55, Gilman 1989:69, Kehoe 1989:102, 1992). Åsikter av denna typ framförs naturligtvis främst av marxistiskt influerade arkeologer som Trigger (1981,1984, 1989) och Kristiansen (1989, 1993). Trigger (1984) hävdar dessutom att arkeologin världen över kan reduceras ned till tre olika former, *nationalistisk*, *kolonialistisk* och *imperialistisk*. Olika nationer har under årens lopp begagnat sig av en eller flera av dessa former.

Om de externalister som hitintills presenterats utgår ifrån ett mer omedvetet förhållande mellan och användande av arkeologi, så finns det andra som ser till den mer medveten användningen. Bland annat betonar man hur arkeologin använts vid etniska konflikter och hur man vid internationella dispyter med hjälp av arkeologiskt material hävdar territoriella rättigheter. Ett ofta återkommande exempel är nazismens användande och manipulerande av arkeologiska resultat under 2:a Världskriget (se ex. Keller 1978, Hagen 1986, Arnold 1990). Detta för att hävda "den germaniska rasens storhet" och dess territoriella utbredning. Ett annat tydligt historiskt exempel är det forna Sovjetunionens integration av sin arkeologi inom de forna Öststaterna, men även tiden efter Sovjetunionens upplösning (Bökönyi 1993, Miraj & Zeqo 1993, Schild 1993, Neustupný 1993, Gringmuth-Dallmer 1993, Dolukhanov 1993).

Kritisk - kontextuell historiografi

Om den traditionellt internalistiska tradi-

tionen i de flesta fall glömt den externa världens påverkan på disciplinen så saknar många externalister perspektiv på den interna dynamiken. Ett sätt att komma ifrån dessa snäva perspektiv är naturligtvis att börja snegla åt båda hållen, som exempelvis Stig-Sørensen (1984), som menar att man i för stor utsträckning koncentrerat sig antingen på samhällets determinering av forskningen (externalism) eller på disciplinens interna logik och dynamik (internalism). Hon vill därför att vi istället väger in båda dessa aspekter när vi försöker uttolka den arkeologiska diskursens utformning (sid.39). Ett sätt kan vara att se på arkeologin i relation till den övriga akademiska världen som Vasicek och Malina gör i sin bok (1990), medan andra tar steget längre både vad gäller det externa beroendet och den epistemologiska utformningen.

Bland den kritik som riktas mot det traditionella perspektivet nämns bl a att man där för ensidigt koncentrerar sig på de "framgångsrika" forskarna och deras resultat och särskiljer dessa från de som betraktas som "mindre lyckade". Vad man istället vill hävda är att det inte finns någon naturlig anledning till att vissa tolkningar skulle ha företräde till förmån för andra****. Dessutom vill man förstå både de accepterade tolkningarna och deras motsatser och sambandet däremellan på deras egna villkor inom den specifika historiska kontexten (McVicar 1984:2). Fahnestock, som i sin artikel (1984) bl. a. tar upp Kuhn's paradigmatteori, menar att; "On Kuhn's account it is necessary to

consider how a body of knowledge appears at a particular time, not in terms of an absolute and inherently determined development progression, but in relation to its total contemporary historical context." (sid. 11). Hon kritiserar samtidigt tidigare användning av Kuhn's paradigmatteori som förklaring på teoretisk förändring som Binford & Sabloff (1982) vilka fortsätter att se "den sanna vägens triumf" genom en kumulativ kunskapsyn. Hon menar därför att man bör se det rådande paradigmet endast som en kandidat av flera möjliga. Det är alltså nödvändigt att se till den historiska och sociala kontexten för att försöka förstå vad som styr den disciplinära utformningen, dvs. vem och vilka tolkningar som fick företräde respektive blev bortdömda (sid.12f).

Det kan i sammanhanget nämnas att den kontextuellt inriktade historiografin troligen har starka influenser från forskningsprogrammet 'Det Starka Programmet', utarbetad vid *Science Studies Unit* i Edingurgh (se Rigné 1991:200-204). Dess främsta företrädare är David Bloor som i sin bok *Knowledge and Social Imagery* (1991:3-23) bl a poängterar just vetenskapens sociala och kulturella karaktär (kontextberoende) och att man måste se till både den accepterade och den icke accepterade forskningen och dess vetande, för att förstå hur kunskap bildas och varför vissa teorier faller i bättre jord än andra.

Epistemisk historiografi

Den tredje och sista historiografiska framställningen av arkeologin som kan sägas

vara 90-talets bidrag bygger nästan uteslutande på Michel Foucaults idéhistoriska perspektiv. Främst är det den norska trion B, Olsen, A, Svestad och T, Brattli (1991, 1993, 1993, 1994) som representerar detta synsätt. Men även den franska arkeologen Allain Schnapp kan även han även sägas passa in i denna idétradition trots att han inte uttryckligen utgår ifrån Foucault idéer (se Gillberg 1995). Vad man tar avstånd ifrån är den subjekt centrerade och kunskapsevolutionerande framställningen som vi så ofta möter. Trots detta så är det fortfarande de stora männen som Thomsen, Montelius och dess likar som presenteras. Men nu är det inte dessa "Great Men" som personer som är intressanta utan när förhistorien etablerades som kunskapsobjekt (Gillberg 1995:21).

Foucault såg i sin studie (1990) hur begreppssystem och kunskapsfält förändrades över tid och bildade vad han kallar för *epistem* (därav min benämning på denna inriktning). Inom varje epistem kan man bara tänka och förstå på vissa sätt vilket också gör kunskap och förståelse till något unikt för varje epistem vilket innebär, "...at det till ulike tider berre har vare mulig å seie visse ting om visse objekt." (Svestad 1993:46). Uppbyggnaden av dessa epistem är inte så beroende av den enskilde individen vilket har lett till att Foucault i strukturalistisk anda i mångt och mycket bortsett ifrån subjektet som han ser som en skapelse från tidigt 1800-tal, i och med det moderna epistemet. Det är inom detta epistem, som vi för övrigt fortfarande lever i, som arkeologi som disciplin upp-

stod. Mellan de olika epistemen råder det heller ingen kontinuitet utan de åtskiljs av brott vilka leder till epistemskiften. Kunskap är därför enligt Foucault ingen kontinuerlig eller rationell utveckling utan diskontinuerlig varför man inom denna historiografi tar avstånd ifrån det kunskapsackumulerande och -evolutionistiska synsättet. Utifrån Foucaults *kunskapsarkeologi* ser man därför till de villkor som fanns för vad som kunde betraktas som kunskap inom det aktuella epistemet och som därmed bildade den arkeologiska diskursen.

HISTORIOGRAFISKA KUNSKAP-SINTRESSEN

Att beskriva ett fenomenets historia brukar ofta ses som ett sätt att bekräfta och stötta/legitimera en åsikt. Bakom kunskapsproduktionen finns alltså olika kunskapsintressen och jag vill i det här sammanhanget reducera ned de tre presenterade historiografierna till likaledes tre sådana kunskapsintressen vilka jag bygger på J. Habermas idéer.

Forskarsamhället har en triol av kunskapsintressen *teknisk*, *praktisk*, och *emancipatorisk* (se Kalleberg 1972). Dessa tre representeras i tur och ordning av kunskapsdisciplinerna *naturvetenskap*, *humaniora* och *kritisk samhällsvetenskap*. Målet för den senare är att frigöra sig från förtryckande samhällsförhållanden genom att visa på orättvisor och erbjuda alternativa vägar. Motivet för den naturvetenskapliga är att förklara, kontrollera, förutsäga och behärska med hjälp av naturlagsprinciper, medan humaniora har som

kunskapsintresse att förstå människan och samhället och dess interaktioner via historiskt-hermeneutiska metoder (Månson 1993:294). Alla dessa tre kunskapsintressen och metoder finns, vågar jag påstå, representerade inom arkeologin. Med detta menar jag att det finns olika betraktelsesätt och därmed målsättningar som man som arkeolog kan utgå ifrån i studiet av förhistorien och dess plats i vårt samhälle. Dessa motiv finns därför även inom den historiografiska framställningen av arkeologin. Om vi börjar med att titta på den traditionella - internalistiska traditionen, som ofta representeras av arkeologiska "storheter", kunskapsevolutionism och kontinuitet, så är dess mål att presentera arkeologins historia som ett kontrollerbart och problemfritt projekt. Stora män och händelser har utifrån i princip samma mål och premisser skapat en rak och homogen arkeologisk utveckling. Att se på den arkeologiska historien på detta vis stämmer både epistemologiskt och metodologiskt överens med ett *naturvetenskapligt* kunskapsideal och intresse.

När man så fr o m 80-talet allt mer började se till arkeologins förhållande till sociala och politiska strukturer avslöjades att ämnet inte längre var neutralt, opolitiskt och värderingsfritt. Att ett av syftena med denna självkritik var att skärpa uppmärksamheten på arkeologins politiska och ideologiska användning och utnyttjande råder det väl knappast något tvivel om. Målet med detta kritiska samhällsperspektiv är att så långt som möjligt befria arkeologin och dess utnyttjande i sam-

hället från påtagliga politiska bojor genom att lära av historiska snedsteg och förtryck. Kunskapsintresset bakom denna historiografiska användning är m.a.o. *emancipatoriskt* och finns enligt min bedömning företrädd bland många av dem som begagnar sig av ett kritiskt externalistiskt perspektiv. Det tredje och sista exemplet på Habermas kunskapsintresse var *humaniora*, med en hermeneutisk utgångspunkt där man så långt som möjligt vill försöka förstå sina objekt på dess egna villkor. Detta stämmer väl överens med den kritiskt kontextuella och epistemiska historiografin som har som ambition att på olika sätt förstå arkeologin utifrån den samtida samhällskontexten. För att bättre försöka förstå dessa kunskapsintressen har jag vigt den resterande texten åt att belysa historiografins egna historia genom att sätta in den i en samtida samhällslig kontext.

ARKEOLOGIHISTORA SOM EN SAMTIDSPRODUKT

Arkeologihistoria före 80-talet

Mycket förenklat kan man sammanfatta arkeologisk historiografi som en spridd och relativt ojämn verksamhet fram till 80-talets början då den historiografisk "boom" initierades. Varför, och hur/varför har historiografin blivit formad som den blivit över tid? Som bekant så var den dominerade kunskapssynen inom arkeologin fram till 80-talet modernismens positivism och empirism. Man var övertygad om att "sanningen" via olika förklaringsmodeller kunde återfinnas tack vare arkeologens

förnuft och logiskt rationella tänkande. Detta gällde även för den historiografiska uttolkningen och man bedrev en historiografi som man kan kalla för "Wiggish historia" (Kehoe 1989:97, 1992:5, Hinsley 1989:80, för en mer utförlig beskrivning men även kritik se Fahnestock 1984). Att forskningen var mer eller mindre opåverkad av externa faktorer och att kunskapsproduktionen på det stora hela var beskymmersfri, förenade den traditionella med den processuella arkeologin. En grov skiljelinje dem emellan var emellertid att medan den traditionella lade större vikt vid historiska förhållanden så såg den senare mer till allmänna samhällsliga processer. Många inom den processuella arkeologin ignorerar dessutom i stor utsträckning arkeologiskt tänkande före 2:a Världskriget men i vissa fall även före 60-talet (Reyman 1992:vii). Detta återspeglar även i frekvensen skrivandet av historiografi där processuella skribenter nästan helt lyst med sin frånvaro, åtminstone för USAs vidkommande (Givens 1992:53). Denna nonchalans innebär emellertid en paradox eftersom de menar att ämnets (evolutionära) utveckling måste ta sin utgångspunkt i teoretisk debatt och självreflektion. Frågan blir då hur detta skall gå till om man ignorerar tidigare teser och resonemang, dvs. ämnets historia (McVicar 1984:5)! Den processuella arkeologins popularitet fram till 60-talet innebar därför ett visst avbräck i den disciplinhistoriska debatten fram till 80-talet (Reyman 1992:xi).

Som jag tidigare nämnde så begagnar den traditionella historiografin sig av

ett internalistiskt och kunskaps-evolutionerande perspektiv. Frågan är varför man lade såpass lite vikt på externa faktorer när det faktiskt fanns externalistiska strömningar långt innan 80-talet? Ett svar kan som ovan skrevs vara att det naturvetenskapliga kunskapsidealet stod som ett dominerande paradigm. En alternativ, men även kompletterande och naturligtvis mycket närstående förklaringsmodell möter vi inom den vetenskapshistoriska diskursen. Redan under 1930-talet infann sig en kritik mot internalistisk vetenskapshistoria som utgick ifrån tysk kunskaps-sociologi och marxistisk inriktning och som bl a företrädde utav den amerikanske sociologen Robert K. Merton (Rigné 1993:188-192). Efter 2: världskriget kom som bekant det "Kalla kriget" och en utbredd kommunistkräck vilket resulterade i att många tog avstånd ifrån ett externalistiskt vetenskapshistoriskt tänkande (Nilsson 1984:112). Under 60-talet däremot fick externalismen ett kraftigt uppsving som hänger ihop med den politiska situationen och ideologiska strömningar inom universitetsvärlden (ibid.:117). Kritik började då riktas emot den etablerade vetenskapen och man ifrågasatte vetenskapens användning, syfte och vem den egentligen gagnade. Ett viktigt fundament inom denna diskussion var Frankfurtskolan (Kritisk teori) med J. Habermas i spetsen. Tron på forskningens objektivitet och värderingsfrihet kom därmed kraftigt av sig, varför positivismen inte längre utgjorde någon självklar epistemologisk grund att stå på. I samma

veva lanserade T. Kuhn sitt "paradigm-teori".

Inom vetenskapsteori och vetenskapshistoria, men även inom andra humaniora- och samhällsvetenskaper, skedde alltså en övergång från ett internalistiskt till ett externalistiskt perspektiv redan på 1960-talet. Inom arkeologin kom en liknande reaktion emellertid först nästan 20 år senare vilket alltså inte minst återspeglar sig inom den historiografiska framställningen. Vad berodde då detta på? Till att börja med tror jag att arkeologin helt enkelt lider av ett samhälls- och vetenskapsteoretiskt eftersläp, åtminstone fram till ganska nyligen. De sk. "teoretiska strömningarna" inom arkeologin befruktas till största delen från ämnesområden utanför arkeologin. När det gäller exempelvis filosofi, sociologi och antropologi verkar dessa vara mycket känsliga för förändringar i samhällsklimatet och värderingar vilket snabbt resulterar i teoretiska innovationer. Först långt senare tas delar av dessa upp inom arkeologin. Detta kan bero på det faktum att vi arkeologer trots allt inte jobbar med idag levande individer som objekt som i en intersubjektiv dialektik kan stimulera till tolkning och reflektion över frågor kring människans existens och vara. Den andra delorsaken till varför externalismen kommit såpass sent till arkeologin är det faktum att det främst verkar vara marxistpåverkade arkeologer som lanserat detta perspektiv. Utöver G. Childe så har marxister inom den arkeologiska disciplinen lyst med sin frånvaro: "*It is only since the mid-1970s that an appreciable number*

of Western archaeologists have stated their interest in Marxist theory.” (Gilman 1989:63). M.a.o. så tycks det inte ha funnits någon riktig grund att bygga externalism på förrän tidigast under andra hälften av 70-talet.

Arkeologihistoria från 80-talet och framåt

Men vad är det då som har skett de senaste femton åren som gjort att arkeologins egen historia plötsligt blivit ett så intressant ämne? Naturligtvis hänger detta ihop med de allmänna tendenser som finns inom ämnet. Dels beror detta på, som jag redan nämnt, att (struktur-)marxismen fått en allt starkare ställning inom arkeologin. Dessutom, vilket till viss del hänger ihop med det förra påståendet, så har positivism och objektivism fått sig en törn bland arkeologer vilket också resulterat i att det historiska perspektivet åter vunnit insteg inom arkeologin. Enligt Christenson så beror ökningen av historiografin just på detta faktum (1989:ix). Problematiserandet av kunskapsfrågor har dessutom funnit näring ifrån de postmoderna/-strukturalistiska strömningar som sedan 80-talet fick kontakt med arkeologin. Vad man vände sig emot var modernismens idéer som bl.a. innebar en övertro på funktionella och rationella helhetslösningar där en verklighet objektivt kunde iaktas och mätas. Totalitära mytliknande förklaringsmodeller dekonstruerades och istället förespråkade man bl. a. heterogenitet, tolkningspluralism och språkets betydelse som metaforiskt, retoriskt och uppbyggt på dis-

tinktioner istället för en avbildning av verkligheten (Alvesson & Sköldberg 1994:223ff). Därmed ifrågasattes även forskarvärldens anspråk på auktoritet och som välfärdens vägvisare samtidigt som kunskapens och förståelsens subjektivitet och konstruktiva natur bejakades. Men detta är naturligtvis inte hela förklaringen bakom det ökade intresset för arkeologihistoria. Många av de senare bidragen behandlar arkeologin på ett traditionellt internalistiskt sätt utan att reflektera över vare sig sociala, politiska eller epistemologiska förutsättningar. Med stor sannolikhet har detta att göra med att arkeologer känner ett behov av att legitimera sina positioner och arkeologin som ämne.

Arkeologisk identitetskris och historiografi som terapi

Croce menade ju att all historisk tolkning har sin grund i att belysa samtida problem på olika nivåer (Nordin 1981:69), och, menar etnologen O. Löfgren; ”*De frågor som ställs på historien speglar existentiella problem i vårt eget samhälle, vilket ställer krav på självreflektion: vad vill vi egentligen med historien?*” (1983:34). Vi använder m.a.o. en dåtid som symbol och referens för att ge mening och innehåll åt det vi söker svar på, nämligen oss själva. Man skulle kunna säga att historia i många sammanhang används som en form av terapi där det gäller att söka, förstå och göra upp med sitt förflutna för att ta itu med aktuella problem för att därmed finna stabilitet. Men vad är det då för sorts kris som arkeologin tycks uppleva? Jag har tidigare

diskuterat kring denna fråga som jag tror är en av de bidragande orsakerna till det ökade intresset för disciplinens historia (Jensen 1995). Arkeologin upplever idag en heterogenitet av aldrig tidigare skådat slag. I och med den postprocessuella arkeologin har många av ämnets fundament satts i gungning vilket bl a. lett till att tolkningsföreträde och sanningsanspråk ifrågasatts, vilket i sin tur inneburit en allt mer uttalad tolkningspluralism. Ett exempel på detta är den feministiskt och genderinriktade arkeologin som växer sig allt starkare vilket också har avspeglat sig inom skrivandet av arkeologihistoria (se ex. Stig-Sørensen opubl., Reyman 1992).

Denna kritik är emellertid inte enbart kommen ifrån ett internt håll. 50-talet innebar en ökad utvecklingsoptimism där både tekniska och ekonomiska framsteg låg för framtiden. Även demokratin menade många var säkrad då när man sett dess fiende nummer ett, nazismen, slagen. Men, *“Denna jordnära form av framstegstro började anfrätas redan på 1960-talet och kritiken växte lavinartat under tiden där-efter.”* (Frängsmyr 1989: 204). Detta berodde bl a på att tekniska innovationer inte bara ledde till samhällslycka och att naturen svarade gentemot människans rov på ett sätt som man inte räknat med. Fortsatta krig, ökad arbetslöshet och kapprustning var även de bidragande orsaker till att framstegsoptimismen från 50-talets glansdagar successivt minskade (ibid.). Vetenskapen, som ju var en grundläggande faktor för både den ökade och minskade optimismen, började förlora sin gloria och

auktoritet som samhällets vägröjare. Detta, vågar jag påstå, är även fallet för den arkeologiska disciplinen. Allt fler människor i vårt samhälle verkar idag på olika sätt syssla med förhistoria utan att ta hänsyn till den professionella potentialen. Det ökade intresset för sk. ”pseudovetenskaper” och användandet av förhistorien inom alla möjliga sammanhang talar för detta. *“There are signs that groups other than white,...middle class intellectuals want to write their own pasts.”* (Hodder 1984:30). Och eftersom vårt kunskapsanspråk har kommit på glid har även våra tidigare så fasta revir börjat fragmenteras.

Det arkeologiska samhället

Arkeologi är en social konstruktion. Som alla andra samhällsskapelser är det viktigt att vara på det klara med hur den skall definieras för att därmed avgränsa den mot andra samhälleliga konstruktioner. Det måste alltså ske en kontinuerlig förhandlingsprocess om dess innebörd, betydelse, vad den står för, vad som är ’rätt’/’fel’, hur den skall arbeta, vilka som skall utföra arbetet, etc., och det är detta definitionsarbete som ytterst formar ämnets diskurs. När så dessa gränser mer påtagligt börjar anfrätas blir även arbetet med att definiera diskursen allt tydligare. Debatter kring ämnets existens och retorisk pajkastning tar vid, ett arbete som inte allt för sällan innebär ett åkallande av historiska krafter med vars hjälp man vill återskapa ordning i leden. Jag skulle därför vilja hävda att ett väsentligt syfte med historiografi är att markera var ämnets sociala och disciplin-

ära gränser skall dras. Sociologen H. Soydan (1993) menar att den prestige en disciplin besitter (ofta liktydigt med dess "vetenskaplighet" - och därmed förmågan att kunna presentera mätbara resultat) är beroende av hur väldefinierat och avgränsat studieobjektet är och hur pass sofistikerade dess teorier är (sid.10). Soydan ger som exempel ämnet sociologi som är mycket mångfacetterat och som ständigt brottas med att sätta gränser mot andra discipliner. Detta har även inneburit en omfattande historisk reflektion. Kanske förhåller det sig idag på samma sätt med arkeologin, kanske har den ökade historiografiska användningen att göra med att vi upplever en identitetskris där gränsen för ämnet som disciplin börjat bli allt mer svårtolkade? Genom att presentera vissa individer och vad de stod/står för visar man också vad för kriterier som bör finnas för att få kallas "arkeolog" respektive "arkeologi". Dikotomin "vi/dom" är alltså avgörande för vilka som får och inte får räknas med till den "rätta" arkeologin. Nämnas kan G. Daniels (1981) som via historisk reflektion har ambitionen att avslöja vad han kallar för "false archaeology"! Bland dessa falska arkeologer nämner han bl.a.. von Däniken som kan sägas representera sk. "pseudoarkeologi" (sid:10f.). Det handlar alltså om att skilja agnarna från vetet!

Denna sociala markering görs inte enbart emot det övriga samhället utan även inom arkeologin som disciplin. Genom att dels definiera *vilka* som får bära titeln "viktiga anfäder", dels genom att visa på *vad*

för något som får räknas in under definitionen "seriös" arkeologi försöker man påvisa var gränsen skall gå. Ett av målen för de traditionella uttolkningarna av arkeologins historia kan därför ses som ett försök att inför en både en extern och intern publik påvisa bilden av arkeologin som ett framgångsrikt och utvecklande projekt, för att därmed ge den status som "vetenskaplig", och därför hävda arkeologins självklara plats i vårt samhälle genom att påvisa en hyfsat lång och ärorik historia!

Noter

* För den som mer grundligt vill sätta sig in i den metahistoriografiska debatten kan jag nämna att Anders Gustafsson på Institutionen för Arkeologi vid Göteborgs Universitet inom kort kommer att lägga fram en licentiat uppsats med det aktuella ämnet som tema.

** Man bör i detta sammanhang skilja mellan den biografiska framställningen och den mer kollektivt präglade presentationen. Den diakrona framställningen där genierna avlöser varandra poängterar på ett mycket explicit sätt den ovan presenterade kunskapsevolutionismen. Den andra subjektcentrerade framställningen lägger tyngden på enskilda individer. Dessa *biografier* är kanske den presentationsform som hängt med längst inom den historiografiska svängen. I många fall kan man likna de tidigare biografiska presentationer med hyllningsskrifter där de stora arkeologernas bedrifter framhölls. En av de kanske mest geniförklarade arkeologerna är Oscar Montelius som av N. Åberg menades tillhöra "...*de gudabenådades fåtal, som fått skapandets kraft och vilkas gärningar bär*

geniets prägel." (1943: x), eller som S. Reinach beskrev honom som "...en mästare genom sina idéers livgivande makt, en mästare genom sina forsknings exemplariska noggrannhet, en mästare genom framställningens enkelhet och klarhet." (Reinach 1922:25, ur Brattli & Svestad 1991:106). Ett tredje exempel är Hanna Rydhs bok "Oscar Montelius. En vägrödjare genom årtusenden" (1937) som ingick i serien "Stora män och kvinnor" vars mål var att "...giva en skildring av betydande män och kvinnor, vars liv och gärning i särskilt hög grad präglats av kamp och spänning och som genom sin insats fört mänskligheten framåt". Som Brattli och Svestad skriver så innebär dessa personcentrerade framställningar ett lösryckande av individer från sitt sociala sammanhang vilket leder till att de vill decentrera subjektet (1991:107). Vad de vill göra är att såga ned den piedestal där många arkeologihistoriker vill placera enskilda individer och dess gärningar. Att skriva forskarbiografier nådde sin kulmen kring sekelskiftet för att vid mitten av 1900-talet kraftigt degraderas som genre (Söderqvist 1992:9). Man började istället se forskningen som främst en kollektiv rörelse vars utformning och förändringar inte hade så mycket med den enskilde forskarindividen att göra. Främst var det marxistiskt präglade forskare som hade detta perspektiv. Idag ökar emellertid det biografiska skrivandet igen, mycket beroende på att man börjar se forskarindividen som inte längre passivt formad av sin omgivning. Det är inte längre forskaren som geni som man betonar utan snarare den komplexa växelverkan mellan individ, kollektiv och den sociopolitiska miljön som formar forskningen (ibid.).

*** Benämningen "Critical Historiography" an-

vändes under TAG konferensen 1983 (McVicar 1984:6) och av Fahnestock (1984) på ett arkeologihistoriskt perspektiv som dels vill betona forskningens samhälleliga kontextuella beroende, och dels problematisera ämnets kunskapsteoretiska förutsättningar och förändringar.

**** Det bör i detta sammanhang emellertid påpekas att C. A. Moberg redan 1947 (1984) och 1969 insåg och diskuterade arkeologins djupt politiska dimensioner.

***** Som en liten anekdot vill jag bara nämna Nils Åberg som redan 1948 hade ett alternativt synsätt på individuella prestationer och kunskapsutveckling. På frågan om det skulle vara enskilda stora tänkare eller tiden och samhället som sådant som skapade nya idéer menar han att det "...är företeelsen som sådan (som är) mera bunden i tiden än av enskilda forskarnamn." (sid:276, min par.). Och, menar han, en anledning till varför man skall se bakåt på forskningen "...vore dock ej endast en lärdomshistorisk uppgift, utan bleve tillika en forskningens självvrannsakan och ett prövande av, om den inslagna vägen varit rätt eller ej." (ibid.). Någon fullständig övertygelse om att kunskapen evolverar och hela tiden blir bättre hade alltså inte Åberg.

LITTERATURLISTA

- Alvesson, M. & Sköldböck, K. 1994. *Tolkning och reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur.
- Arnold, B. 1990. The past as propaganda: totalitarian archaeology in Nazi Germany. Ur *Antiquity*. Vol. 64. No. 244.
- Binford, L. R. & Sabloff, J. A. 1982. Paradigms, Systematics and Archaeology. Ur *Working*

- at *Archaeology*. Academic Press.
- Bloor, D. 1991 (1976) *Knowledge and Social Imagery*. University of Chicago Press.
- Brattli, T. 1993. *Evolusjonismen og det moderne. Ein analyse av tilkomsten avarkeologien som vitskapleg disiplin*. Magistergrad i arkeologi. Universitetet i Tromsø.
- Brattli, T. & Svestad, A. 1991. Forskningshistoria og den arkeologiske praksisen. *Viking. Bind LIV*.
- Bulknin, V.A. mfl. 1982. Attainments and problems of Soviet archaeology. *World Archaeology, Vol. 13:3*.
- Bökönyi, S. 1993. Recent developments in Hungarian archaeology. *Antiquity. Vol. 67*.
- Chippindale, C. 1989. "Social Archaeology" in the Nineteenth Century: Is it Right to Look for Modern Ideas in Old Places? Ur *Tracing Archaeology's Past. The Historiography of Archaeology*. ed. Christenson, A. L.
- Christenson, A. L. 1989. The Past is Still Alive: The Immediacy Problem and Writing the History of Archaeology. Ur *Tracing Archaeology's Past. The Historiography of Archaeology*. Ed. Christenson, A. L.
- Daniel, G. 1975. *One Hundred and fifty Years of Archaeology*. Duckworth.
- Daniel, G. 1981a. *A Short History of Archaeology*. Thames and Hudson.
- Daniel, G. 1981b. Introduction: The necessity for an historical approach to Archaeology. Ur *Toward a History of Archaeology*. Ed. Daniel, G. Thames and Hudson.
- Dolukhanov, P. M. 1993. The ex USSR: post-perestrojka problems. *Antiquity. Vol. 67. No. 254*.
- Fahnestock, P. J. 1984. History and Theoretical Development: The Importance of a Critical Historiography of Archaeology. *Archaeological Review from Cambridge. Vol. 3:1*.
- Foucault, M. 1990. *The Order of Things. An Archaeology of the Human Sciences*. Vintage Books.
- Frängsmyr, T. 1989. *Gubben som gräver. Människor och miljöer i vetenskapernas värld*. Författarförlaget.
- Gillberg, Å. 1995. Anmälan av Alain Schnapps bok "La conquête du passé". *Arkeologen. Årg. 1 Nr. 3*. Nyhetsbrev från Institutionen för arkeologi Göteborgs Universitet.
- Gilman, A. 1989. Marxism in American archaeology. ur *Archaeological thought in America*. Ed. Lamberg-Karlovsky, C.C.
- Givens, D. R. 1992. The Role of biography in Writing the History of Archaeology. Ur *Rediscovering Our Past: Essays on the History of American Archaeology*. Ed. Reyman, J. E. Worldwide Archaeology Series. Avebury.
- Gringmuth-Dallmer, E. The former Eats Germany. *Antiquity. Vol. 67. No. 254*.
- Gräslund, B. 1981. The background to C. J. Thomsen's Three Age System. Cambridge University. Press. ur *Toward a History of Archaeology*. Ed. Daniel, G. Thames and Hudson.
- Gräslund, B. 1987. *The Birth of Prehistoric Chronology*. Cambridge University press.
- Hagen, A. 1986. Arkeologi og politikk. Ur *Viking XLIX*.
- Helliksen, W. 1993. Typologi - kultur - kultur - typologi. Belyst med utgangspunkt i diskosjonen om "Den arktiske stenalder i Norge" 1909-30. *VIKING. Bind LVI-1993*.
- Hinsley, C.M. 1989. Revising and Revisiting the History of Archaeology: Reflections on Region and Context. Ur *Tracing Archaeo-*

- logy's Past. The History of Archaeology.*
Ed. Christenson A.C.
- Hodder, I. Archaeology in 1984. *Antiquity*. 58.
- Hudson, K. 1981. *A Social History of Archaeology.*
The Macmillan Press.
- Jensen, O. W. 1995. På tal om vetenskaplig auktoritet...! ur *Arkeologen*. Årg. 1 Nr. 4.
Nyhetsbrev från Institutionen för arkeologi Göteborgs Universitet.
- Kalleberg, R. 1972. En introduktion till Frankfurt-skolans vetenskapsteori. Ur *Positivism, marxism, kritisk teori. Riktningar inom modern vetenskapsfilosofi*. Kontrakurs.
- Kehoe, A. B. 1989. Contextualizing Archaeology. Ur *Tracing Archaeology's Past. The Historiography of Archaeology*. Ed. Christenson, A. L.
- Kehoe, A. B. 1992. The Paradigmatic Vision of Archaeology: Archaeology as a Bourgeois Science. Ur *Rediscovering Our Past: Essays on the History of American Archaeology*. Ed. Reyman, J. E. Worldwide Archaeology Series. Avebury.
- Keller, J.C. 1978. *Arkeologi - virkelighetsflukt eller samfunnsformning*. Universitetsförlaget.
- Klejnstrup-Jensen, P. 1978. Ændringer i arkæologi og antropologi. Ur *Hiukin 4*.
- Klindt-Jensen, O. 1975. *A History of Scandinavian Archaeology*. Thames and Hudson.
- Klindt-Jensen, O. 1981. Archaeology and Ethnography in Denmark: early studies. Ur *Toward a History of Archaeology*. Ed. Daniel, G. Thames and Hudson.
- Kristiansen, K. 1981. A social history of Danish Archaeology (1805-1975). Ur *Toward a History of Archaeology*. Ed. Daniel, G. Thames and Hudson.
- Kristiansen, K. 1989. Fortids kraft og kæmpestyrke - Om national og politisk brug av fortiden. Ur *Brugte historier - Ti essays om brug og misbrug av historien*. Red. Hedeager L. / Schousboe K.
- Kristiansen, K. 1993. The strength of the past and its great might'; an essay on the use of the past. *Journal of European Archaeology*. Vol. 1. Spring.
- Löfgren, O. 1983. Kulturbygge och kulturkonfrontation. Ur *Kultur och medvetande. En tvärvetenskaplig analys*. Red. Hanerz, U., Liljeström, R., Löfgren, O. Akademitratur Angered
- Mahler, D.L., Muller-Paludan, C. & Stumman Hansen, S. 1983. *Om arkeologi. Forskning, formidling, forvaltning - for hvem?* Hans Reitzels Forlag.
- Malina, J. & Vasicek, Z. 1990. *Archaeology yesterday & today. The development of archaeology in the sciences and humanities*. Redwood Press.
- Malmer, M. P. 1993. Från Thomsen till Binford. Om arkeologisk teori och ideologi före 1970. *Nordic TAG. Report from the third Nordic TAG conference 1990*. Ed. Prescott, C. & Solberg, B. Historisk museum, Univ. i Bergen.
- McGuire, R. H. 1992. *A Marxist Archaeology*. Academic Press.
- McVicar, J. B. 1984. The History of Archaeology. *Archaeological Review from Cambridge*. Vol. 3:1.
- Miraj, L. & Zeqo, M. 1993 Conceptual changes in Albanian archaeology. *Antiquity*. Vol 67. No. 254.
- Moberg, C-A. 1969. *Introduktion till Arkeologi*.

- Jämförande och nordisk fornkunskap. Natur och Kultur.*
- Moberg, C-A. 1981. From artefacts to timetables to maps (to mankind?): regional traditions archaeological research in Scandinavia. *World Archaeology. Vol 67. No. 254.*
- Moberg, C.A. 1984. Den nyttiga fornforskningen. En skiss till en åskådnings historia och karakteristik. Ur *Lychnos. 1984.*
- Myhre, B. 1991. Theory in Scandinavian archeology since 1960: a view from Norway. Ur *Archaeological Theory in Europe.* Ed. Hodder, I. Routledge.
- Månson, P. 1991. *Båten i Parken.* Rabèn & Sjögren.
- Neustupny', E. 1993. Czechoslovakia: the last three years. *Antiquity. Vol 67. No. 254.*
- Nordin, S. 1981. *Historia och vetenskap. En essä om marxismen, historicismen och humaniora.* Zenit Förlag.
- Nordbladh, J. 1986. Tillbakablick på Fornminnesföreningens verksamhet. *FYND. 2/86.*
- Nilson, I. 1984. Vetenskapshistoria. Att studera vetenskapens förändring. Ur *Forskning om forskning eller Konsten att beskriva en elefant.* Red. Bärmark, J. Natur och Kultur.
- Olsen, B & Svestad, A. 1994. Creating prehistory: Archaeology museums and the discourse of modernism. *Nordisk Museologi. 1994:1.*
- Prescott, C. 1994. Paradigm Gained - Paradigm Lost? 150 Years of Norwegian Bronze Age Research. *N.A.R. Vol. 27, No. 2.*
- Reyman, J. E. 1992. Women in American Archaeology: Some Historical Notes and Comments. Ur *Rediscovering Our Past: Essays on the History of American Archaeology.* Ed. Reyman, J. E. Worldwide Archaeology Series. Avebury.
- Rigné, E. M. 1993 (1988). Kunskaps- och vetenskapssociologi. Ur *Moderna samhällsteorier. Traditioner, riktningar, teoretiker.* Red. Månsson, P. Prisma.
- Rydh, H. 1937. *Oscar Montelius. En vägrödjare genom årtusenden.* Åhléns & Söners Förlag.
- Schild, R. 1993. Polish archaeology in transition. *Antiquity. Vol. 67. No. 254.*
- Sklenar, K. 1981. The history of archeology in Czechoslovakia. Ur *Toward a History of Archaeology.* Ed. Daniel, G. Thames and Hudson.
- Soydan, H. 1993. *Det sociala arbetets idéhistoria.* Studentlitteratur.
- Stiebling, J. R. 1993. *Uncovering the Past. A History of Archaeology.* Prometheus Books.
- Stig-Sørensen, M. L. 1984. Changing Images of Archaeology in South Scandinavian Archaeology 1818 to 1978. *Archaeological Review from Cambridge. Vol. 3:1.*
- Stig-Sørensen, M. L. (opubl.) *Women in European archaeology - the history of!* Working paper for TAG 93.
- Storli, I. 1993. Fra kultur til natur. Om konstituering av den arktiske steinalderen. *VIKING. Bind LVI-1993.*
- Svestad, A. 1993. *Oldsakernes Orden. Ein analyse av forskarar og "førhistorisk" kunnskap i tida 1600-1900.* Magistergradsavhandling i arkeologi. Universitetet i Tromsø.
- Söderqvist, T. 1992. Att skriva interaktiv forskarbiografi. *VEST. Nr. 1.*
- Trigger, B. 1981. Anglo-American archaeology. *World Archaeology. Vol. 13. No. 2.*
- Trigger, B. 1984. Alternative archaeologies: Nationalist, Colonist, Imperialist. Ur *MAN Vol. 19. Nr. 3.*

- Trigger, B. 1989 *A History of Archaeological Thought*. Cambridge University press.
- Trigger, B. 1994. The Coming of Age of the History of Archaeology. Ur *Journal of Archaeological Research*, Vol. 2, No. 1
- Willey, G. R. & Sabloff, J. A. 1974. *A History of American Archaeology*. Thames and Hudson.
- Åberg, N. 1948. Modeströmningar inom nordisk fornforskning. *Fornvännen*. Årg. 43.
- Åberg, N. 1943. Oscar Montelius som forskare. Till 100-årsminnet av Montelii födelse den 9 sept. 1843.

Konferenser och symposier

Detaljerad information finns på anslags-
tavlan

NESAT Symposium. 6. Nordeuropeiska symposiet om arkeologiska textilier. 8 - 11 maj. Borås. Arrangerat av Lise Bender Jørgensen, Göteborgs universitet, inst för arkeologi och Christina Rinaldo, Borås universitet, Väfskolan.

VII Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in Archaeology. 7-11 sept. Savonlinna, Finland.

Past and Present in Andean prehistory and Early history. Contributions by Nordic Scholars in Archaeology and related disciplines. 16 - 17 sept. Papers skickas senast 30/6. Etnografiska museet i Göteborg. Arrangerat av Nätverket för Latinamerikanska studier, Göteborgs universitet, inst för arkeologi.

European Association of Archaeologists. Möte i Riga 25-29 sept.

Internationale Archäologische Konferenz. Szazhalaombatta, Ungern. 3-8 okt. Bl a: Siedlungen und Gräberfelder der Hallstatt-Kultur; Umweltarchäologie: archäobotanische, archäozoologische und archäogeologische Methoden; Experimentelle archäologie; Archäoparken.

Medieval Europe 1997. Konferens. Ca 400 - 1800 AD. Många teman. 1-4 okt. 1997. Brügge. Belgien.

Stipendier

Detaljerad information finns på anslagstavlan.

Kungliga Vetenskapsakademien. Anslag för projektsamarbete med forskare verk-samma i länder som ingick i fd Sovjetu-nionen. Bl a humaniora. Under perioden 1 juli 1996 - 30 juni 1997 står 10 000 000:- till förfogande.

Riksbankens jubileumsfond. Fr o m 1996 gäller ett ansökningstillfälle för både den kulturvetenskapliga donationen och Riksban-kens Jubileumsdonation. **15/4**, för medel fr o m 1/1 1997; **5/3 1997**, för medel fr o m 1/1 1998.

Svea orden. Främjande av historisk forsk-ning. ..vårt lands och folks historia samt kul-tur, företrädesvis under äldsta tid (före 1500-talet). ..i första hand.. ..forskarstuderande med långt hunna avhandlingsarbeten.. Belopp ca 30 000:-. **31/5**.

NORDPLUS. Stipendier till sk fritt rörliga studenter 1996/97. Studier i annat nordiskt land. 1/4, 1/2 eller 1 år. Belopp: 4000 - 16 000:- (DKK). **30/5**.

NOS-H. Nordisk samarbetsnemnd for humanistisk forskning. Nordisk humanis-tisk forskning. Arktisk humanistisk forsk-ning. Samarbetsprojekt etc. (troligen stora be-lopp). **1/6**.

Svea ordens systerklass. Yngre kvinnlig forskare inom det kulturhistoriska området. ..studieresor.. ..kontakter inom eller utom lan-det, besöka museer, fornminnesplatser.. Belopp: 8000:-. **15/6**.

Gästföreläsare

Gästföreläsningarna är öppna för
alla intresserade

Michał Kobusiewicz, Poznan

Tisdag 7 maj

kl 16.00 - 18.00, sal 307.

Ahrensburgian and Swiderian of the Polish Plain- two different cultures?

Richard Bradley, Reading

Tisdag 14 maj, sal 219

16.00 - 17.30, *Rock art and landscape archaeology.*

18.00 - 19.30, *An introduction to Atlantic rock art.*

Onsdag 15 maj, sal 219

13.00 - 15.00, *Functional and symbolic dimensions of atlantic rock art: Britain and Ireland.*

18.00 - 20.00, *Functional and symbolic dimensions of atlantic rock art: Spain.*

Kalendarium doktorandseminarium

Schema för VT 1996

8 maj:

Yvonne Karlsson och **Linda Lökvist**
diskuterar huskonstruktioner med exempel från Norge

15 maj:

Per Persson, avhandlingsseminarium

22 maj:

Karl Persson, avhandlingsseminarium

29 maj:

1. **Linda Olofsson**, presenterar arbeten av Austin-Alcock, Nordenborg och Stiebling
2. **Linda Olofsson**, avhandlingsseminarium

Ventilation av licentiat-uppsats

Etnicitet som problem i arkeologisk forskning

Av: **Gösta Bågenholm**

Opponent: Einar Østmo, universitets oldsaksamling, Oslo

Fredag 10 maj, kl 13.00, sal 219

Meddelanden

Institutionen för arkeologi

DOKTORANDGRUPPERNA

Mesolitikum i Västsverige: Ett symposium ev under 1996, är under planläggning. Kontaktperson: Staffan Anberg. Tel. 7735264

Tidig- och mellanneolitikum i Västsverige: Kontaktpersoner: Karl-Göran Sjögren och Per Persson. Tel. 7735265.

Västsvensk metallåldersproblematik. Kontaktperson: Jarl Nordbladh. Tel. 7734611.

Genderstudier i arkeologin: Kontaktperson: Elisabeth Nordbladh. Tel. 7734612.

Symbolforskning i arkeologin: Kontaktperson: Jarl Nordbladh. Tel. 7734611.

Produktion i förhistoriska och tidig-historiska samhällen: Verksamhet varannan onsdag. Kontaktperson: Lise Bender-Jørgensen. Tel. 7734610.

Arkeologihistoria: Verksamhet varannan onsdag. Kontaktperson: Åsa Gillberg. Tel. 7735264

Bebyggelsegruppen: Exkursion i Bohuslän och Västergötland med Svend Åge Tornbjerg m fl. Maj månad. Kontaktperson: Lise Bender-Jørgensen. Tel. 7734610.

Nätverket för Latinamerikastudier: Under 16 - 17 sept genomförs en Workshop", se separat information ovan. Kontaktperson: Susana Sjödin. Tel. 7735264

Medeltidsgruppen. Kontaktpersoner: Claes Theliander Tel. 421476 och Magnus Stibéus Tel. 425564.

GIS-gruppen. Kontaktperson: Karl-Göran Sjögren. Tel. 7735265.

LANDSKAPSSEMINARIUM

Michael Shanks kommer till institutionen 13 - 14 juni för att tillsammans med lärare och forskarstuderande planlägga ett landskapsseminarium i Lampeter under hösten.

GÄSTLÄRARE

Under maj gästas institutionen av **Lawrence Olivier**, Sorbonne I, Paris. Han kommer i första hand att vara verksam vid grundutbildningen.

Adresser till personal på institutionen för arkeologi

*Observera att en del telefonnummer har
ändrats i samband med att institutionen
har flyttat*

Expedition

Ann Edlund. Tel: 7734614, E-mail: A.Edlund@archaeology.gu.se. Svängrumsgatan 12, 421 35 V. Frölunda, Tel: 470679

7734610, E-mail: L.Bender@archaeology.gu.se. Växelmyntsgatan 14, 414 83 Göteborg. Tel: 828129

Prefekt

Jarl Nordbladh, FD, docent Tel: 7734611, E-mail: J.Nordbladh@archaeology.gu.se. Kolonigatan 27, 413 21 Göteborg, Tel: 161126

Universitetslektor

Jarl Nordbladh, docent.

Studierektor

Elisabeth Nordbladh, universitetsadjunkt. Tel: 7734612, E-mail: E.Nordbladh@archaeology.gu.se. Kolonigatan 27, 413 21 Göteborg. Tel: 161126

Universitetslektor

Birgitta Carlbom, FK. Tel: 773 4616, E-mail: B.Carlbom@archaeology.gu.se. Dr. Belfrages gata 18, 413 22 Göteborg. Tel: 827274

Studievägledare

Birgitta Carlbom, universitetslektor

Universitetslektor (Vikariat)

Eva Weiler, FD. Tel: 7735266 Smyckegatan 71, 42651 Västra Frölunda. Tel: 7094616

Professor

Kristian Kristiansen, mag. art. Tel: 77346-13, E-mail: K.Kristiansen@archaeology.gu.se. Tullebo, Ekedal 1776, 430 63 Hindås. Tel: 0301-22129

Universitetslektor (Vikariat)

Per Cornell, FD. Tel: 7734615, E-mail: P.Cornell@archaeology.gu.se. Väderkvarnsgatan 6B, 417 03 Göteborg Tel: 221529

Professor

Jarl Nordbladh, docent

Universitetsadjunkt

Elisabeth Nordbladh, FK, studierektor

Forskarassistent

Lise Bender-Jørgensen, dr. phil. Tel:

Biträdande forskare

Lena Hammarberg, FK. Tel: 033-174651. Högskolan i Borås, Väfskolan, Box 874,

501 15 Borås. Anställd vid Göteborgs universitet, institutionen för arkeologi, 1 sept 1995 - 31 aug 1996. Finansierat av medel från HSFR till projektet "Textilernes 4. dimension". Kontaktperson: Lise Bender Jørgensen, forskarassistent.

Biträdande forskare

Ulla Mannering, M. Phil. Tel: +45-3123 5664. Vesterbrogade 127A, DK-1620, Köbenhavn K, Danmark. Anställd vid Göteborgs universitet, institutionen för arkeologi, 19 feb - 19 maj 1996. Finansierat av medel från Agnes Geijers Stiftelse för nordisk textilforskning till projektet "Textilprojekt Mons Claudianus". Kontaktperson: Lise Bender Jørgensen, forskarassistent.

Biträdande forskare

Karl-Göran Sjögren, FL. Tel: 7735265, E-mail: KG.Sjogren@archaeology.gu.se Drakblommegatan 19, 417 20 Göteborg. Tel:233183. Anställd för projektet "Från kust till kust", med medel från Riksbankens jubileumsfond. Kontaktperson: Kristian Kristiansen, professor.

Amanuens

Eva Englund. Tel: 7735265

Doktorandtjänst

Staffan Anberg, Tel: 7735264, E-mail: S.Anberg@archaeology.gu.se. Brynjegatan 17, 442 37 Kungälv: Tel: 0303-15636

Doktorandtjänst

Åsa Gillberg. Tel: 7735264, E-mail: A.Gillberg@archaeology.gu.se. Hvitfeldtskatan 7A, 411 20 Göteborg. Tel: 132266

Doktorandtjänst

Anders Gustafsson, Tel: 7735264, E-mail: A.Gustafsson@archaeology.gu.se. Stala, Pl 6584, 440 80 Ellös. Tel:0304-20936

Doktorandtjänst

Håkan Karlsson, Tel: 7735264, E-mail: H.Karlsson@archaeology.gu.se. 6212 Ranered. 437 92 Lindome. Tel: 031-948820

Doktorandtjänst

Susana Sjödin, Tel: 7735264, E-mail: S.Sjodin@archaeology.gu.se. Röset 1231, 442 90 Kungälv. Tel: 0303-211398

Timlärare

SusanneAxelsson, FK. Tel: 7734615, Klareborgsvägen 5, 414 61 Göteborg. Tel: 121539

Timlärare

Lasse Bengtsson, FK. Tel: 7734615, Hällristningsmuseet, 457 00 Tanumshede. Tel: 0525-20950

Timlärare

Ola W Jensen, FK. Tel: 7734615, Hvitfeldtskatan 7A, 411 20 Göteborg. Tel: 132266

Timlärare

Leif Jonsson, FK. Tel: 7734615, Aschebergsgatan 32, 5tr, 411 33, Göteborg. Tel: 163105

Timlärare

Agneta Gustafsson, FK. Tel: 7734615, Kommendörsgatan 40 B, 414 64 Göteborg. Tel: 247839

Timlärare

Peter Matsson-Höglund, FK. Tel: 7734615,
Såggatan 33 C, 414 72 Göteborg. Tel:
146972

Timlärare

Roger Nyqvist, FK. Tel: 7734615,
Östanvindsgatan 16A, nb, 451 61 Udde-
valla. Tel: 010-6788116

Timlärare

Per Persson, FL. Tel: 7734615, E-mail:
P.Persson@archaeology.gu.se. Pennygån-
gen 12, 414 82 Göteborg. Tel:414771

Timlärare

Karl-Göran Sjögren, biträdande forskare

Timlärare

Anders Strinnholm, FK. Tel:7734615, E-
mail: A.Strinnholm@archaeology.gu.se.
Spaldingsgatan 13, 412 59 Göteborg. Tel:
166087

Timlärare

Claes Theliander, FK. Tel:7734615, E-mail:
Claes.Theliander@ archaeology.gu.se.
Kjellestadsgatan 5A, 414 72 Göteborg. Tel:
421476

Adresser till institutionens docenter:

Docent

Jan-Erik Augustsson
Skaraborgs länsmuseum
Box 253
532 23 Skara

Docent

Hans Browall
Rörstrandsgatan 26
113 40 Stockholm

Docent

Carl Cullberg
Torsberg 14
451 00 Uddevalla

Docent

Jarl Nordbladh
Adress; se prefekt

